

Tegnapok emléke I.

Illó-villó szitakötő szállott a bozontos mesgyén nőtt kökénybokor vezérágára, alig néhány lépésnyire hozzánk. Gyöngyszemű hatalmas fejét karcsú potrohához érintette, majd kirúgta magát az ág hosszában. Így balerinásodott nagykecsesen, mint a szerelmi mámorból serkenő asszony, azután a forgósél hirtelenségével felkerekedett és tovaúszott az enyhe szellő hullámain, a kiégett tarló felett.

Augusztus végi délután volt, rekkenő forróság, melyben egyaránt nyelvelt a kanász és barom. Száraz orral ténferegtek a tehenek. Lomhán vánszorogtak a disznók. Tátogó szájjal nyelveltek a libák. Mi pedig, a kanásznépség, kabátjainkon hencseregve meguntuk már a játékot is. Szótlanul néztük a szivárványló rovar, s valójában mégis csak akkor rebbent után az értelmünk is, amikor Tóth Jóska, a Gergely Gergely gazda kanásza belerikkantotta a pállott csendbe:

-Nézzétek, mekkora szitakötő!

S ezzel átment bogozott végére az unalomnak...

Hornok Irén letette a vörössárga hajú tengericső babáját. Hanyecz Laci a kukoricagyökér pipát, amit javában faragott. Bula Péter belerúgott a gőzkazánna formált cseréphéjú tökébe, s Oláh Laci a kalapja mellé szúrta a zsákvarró tűt, amivel belétört akáctövist bányászott a nagylába ujjából. Még szegény hibbant Oláh Örsének is értelemmel villant a szeme. Felugráltunk mindahányan, és a szivárványló szitakötő nyomába iramodtunk.

Szállt, lebegett a jótét lélek, mint valami testet öltött illúzió, s aztán ráereszkedett az országút menti kilométerköre, ahol utolérte a szívtelen halál.

A gyilkos botot Bula Péter dobta, de a Káin-szándék mindahányunkban közös volt, akár az árnyékban kullogó büntudat. Álltunk és néztük az elformátlanodott rovarroncsot, mely egy csupa illat vadgyopár virágsészéjén feküdt. Bizony bántuk, hogy áment tettünk tüneményes léte után. Jobb lett volna cernára kötve repülőgépesdit játszani vele, vagy társat fogni és birkóztatni őket.

Szinte jól esett hallanunk, amikor Hornok Irén száján kapujára lelt a szánom-bánom:

-Temessük el, mint egy szép menyasszonyt!

Ritka egyetértésben kiosztottuk a szerepeket. Tóth Jóska lett a pap, Oláh Laci, Hanyecz Laci a sírásók, én a megszorodott szívű apa, Irén a gyászoló anya. A tépett szívű vőlegénységet jobb híján szegény félházhelyes Oláh Örsének szántuk, de mivel nem illett reá a szerep, kineveztük tehát siratóasszonynak. S hogy nagyobb legyen a gyász, végzésbe mondtuk: A Körösben fürdő vőlegényt lehúzta az örvénykarú víziember, a topelyec...

Kibontott tökvirágra fektettük kedves halottunkat, pipacsszirom lett a szemfedélje, s az én gyufásdobozban formált sártéglából épített, árokfű szénájával fedett játéktanyám udvarán, komoran, ünnepélyen megkezdődött a gyászszertartás. Perceken belül elkészült az araszos-mély sírgödör, búzavirág kék szirmával bélltük, s Tóth Jóska kihúzott ingderékkel, papos hangon kornyikálni kezdett.

-Dominus vóbiszkum!

-Deo gráciász! – rezegtette reá Péter, a kántor, kiakolbólintva véle az áhítatból:

-De hiszen ide Et kum spiritutó tuó való! Még ezt sem tudod?

Nékem rontottak mindahányan. Micsoda apa az, aki a leánya temetésén is okoskodik?! Szégyellhetném magam... Hamarvalóst végére is értünk a liturgiának. Tanyai gyermekek voltunk, éventer egyszer, ha falujárók, s ha havonta egyszer Szent Misét mondani ki is hintózott a pap a polyákhalmi kápolna iskolába, inkább a harangláb alatt vártuk, mikor ránthatjuk meg a szűzmáriás csengőcske kötelet. Itt pedig ugyan nem ragadott reánk a rosszpontórium tudománya.

A kántor búcsúztatni kezdte a jobblétre szenderedett szitakötő menyasszonyt. Anyjától, apjától, testvéreitől, tisztán maradt leányságától. Összehebrélt az fűt, fát, eget, földet

a „Jézus az én reményem" közismert dallamára, mi pedig úgy tettünk, mint akiket marcangol a fájdalom.

-Kicsikém, édesegyetem-kesereveskedte Irén. - Letépett, patyolat liliumvirágom ...

-Ne sírjál. édesanya - vigasztaltam, ahogy a temetéseken láttam -, ezen már nem fordít senki!

-Csak a szegény Oláh Örzse, a hivatásos siratóasszony vont ki magát a könnyes végtisztességétélből. Nyáladzó szájjal báméskodott egy bús krugatással nyugatnak húzó darumadár után, míg Tóth Jóska főtisztelendő úr, elunván a szívtelenséget, teljes erőből a tehén tiporta fájós lábára hágott. Örzse felordított, mondott egy versgyalázóan csúfat, és a pap elálló füleibe kapaszkodott.

A temetés véget ért. Jóska elszántabb volt, Örzse vagy másfélszer annyi éves, s agyalágyultságában sem elszaladós. Vívta hát ezer egyig. Betapodták a sírt, szertegázolták az óta is egyetlen tanyámat, letiporták a kulacsból öntözött pártényérnyi búzavetésemet s már a Jóska majorudvarán folyt a háború, amikor Oláh Laci fegyverszünetet kiáltott.

-Hé! Kárba ment a jószág!

Jóska öklözött még egyet Örzsen. az utolsót rándított vörhenyes haján, majd, uccu neki, vesd el magad, ostorvége kaptuk a kukoricásba szökött barmainkat, és visszatereltük a tarlóra, ahol megbékéltek a lehetetlennel.

A tehének lomhán kéröztek. A libák szárnyuk alá dugott fejfel szundikáltak. A disznók rőfögve túrtak a földimogyoró és más jóízű gyökerek után. Csak mi, kanásznépsek nem tudtuk mivel agyon verni az időt.

-Tartsuk meg az Irén lakodalmát Hanyecz Lacival, amit tegnapelőtt szertevert a záporosó - javasolta Tóth Jóska.

-Jó, jó, de mi lesz a vacsora? - okoskodott Bula Péter. - Mert üres hassal, lankadt vonóval a cigány se muzsikál.

-Lopok sütni való kukoricát a másik dűlön éppen csövezik a sarjú - ajánlkozott a vőlegény.

-Szerzek gyümölcsöt a Tonti Hagácsék kertjéből - eszmélt Péter, háttal fordult a föld felé bágyadozó napnak.

S mi, maradék kanászok, csoportokra szakadozva vártuk a készet s üztük az unalmat. Oláh Laci alagutat ásott a kilométerkő alá. Tóth Jóska a nagy kanunkat nyergelte. Irén marmancsikvirágot fűzött békalencseszártra, menyasszonyi koszorúnak. Én pedig a még mindig szipogó siratóasszonnyal kötözködtem:

-Te Örzse, adjál csapósugárnak valót a Bimbótok farkából.

-Nem adok, mert megver az édesapám. - Hát akkor vágok! - S már indultam is a békés, tőgyével harangozó tehén felé. Bunkósbotja zúgva repült utánam, s nagyot koppant a bokámon. Lekucorogtatott a fájdalom. Előbb keserű könnyeket sírtam, majd nagykorúvá forrt bennem a fájdalom. Hanem akkor marokra a karikásos torony nyelét és sántikálva futottam utána. Vágtam, mint a répát. Kitérni nem tudott szembefordulni, nem mert, hangos óbégató sírással ungon át, beregen át célba vette a tanyájukat. S állatai rendre utána.

Míg én Örzsével rontottam a békét, a vőlegény is térült a zsenge húzta kukoricával. Tüzet rakott egy disznótúrásban s a pörköldő tejes tengeri malátás illatára összeszaladt szájunkban a nyál. Hát, még amikor Péter is kirakta inge derekából a nézni is szépségesen jóízű gyümölcsöket?!

-Hát akkor kezdhetjük az esküvőt! – készült papi szerepére Tóth Jóska, húzkodva kifelé az ingét. Irén is felállott, fején narancsvirág koszorújával. Olyan szépen, akár egy valódi menyasszony.

-Menjetek az égi csudába, két szentfazék! - ágáltunk kórusban. – Azt megtartottuk a múltkor, csak a lakomát verte széjjel a záporosó.

S már vetódtünk is a karamellás sültkukoricára, hamvas szemű szőlőre, asszonyforma körtére, öklömnyi ringlószilvára. Főtisztelendő Tóth Jóska kilépett az egyházi rendből. Csak Irén sírt keservesen, fején hervadó koszorújával, mintha érezte volna szegény, hogy az igazi esküvőt is elsajnálja majd tőle az élet...

TÍMÁR MÁTÉ

(Megjelent 1984-ben, Amikor a szerelem véget ér" c. novellás kötetben)

Megjelent: Városunk 2001. május. p. 97. Irodalmi oldal